

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

Б.Ў 5540200-408

«ТАСДИҚЛАНДИ»

ЎзРОЎМТВ

2006 й. « 4 » август

2006 й. « 16 » июль

**КОН РЕСУРСЛАРИНИ КОМПЛЕКС
ЎЗЛАШТИРИШ
ФАНИ
ДАСТУРИ**

5540200 – «Кончилик иши» ва 5140900-«Касб таълими»
(5540200-«Кончилик иши»)

йўналишлари учун

Тошкент – 2006

4.08

Фаннинг ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими ўқув-методик бирлашмалари фаолиятини мувофиқлаш-тирувчи кенгашнинг 2007 йил “___” _____ даги _____-сон мажлис баёни билан маъқулланган.

Фаннинг ўқув дастури Навоий давлат кончилик институтида ишлаб чиқилди.

- Тузувчилар:
- **Меликулов А.Ж.** Навоий давлат кончилик институти «Кончилик иши» кафедраси доценти т.ф.н.
 - **Сагатов Н.Х.** ТошДТУ «Кончилик иши» кафедраси доценти и.ф.н.
 - Мислибоев И.Т.** Навоий давлат кончилик институти «Кончилик иши» кафедраси мудири п.ф.н.
- Такризчилар:
- «Гранит» ОТАЖ раиси **Тўхташев Б.Т.**,
 - «Кончилик» илмий ишлаб чиқариш маркази бош мутахассиси т.ф.н., доцент **Кузнецов А.Н.**

Фаннинг ўқув дастури Навоий давлат кончилик институти ўқув-услугий кенгашида тавсия қилинган (2007 йил “30” мартдаги 7-сонли баённома).

Кириш

Ушбу дастур конларни комплекс ўзлаштириш тўғрисида тўлиқ билимлар бериш ва ривожланишининг тенденцияси, истиқболи ҳамда республикамиздаги ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар натижалари ва ҳудудий муаммоларининг кончилик истиқболига таъсири масалаларини қамрайди.

Фанни ўқитилишидан мақсад - талабаларга конларини комплекс ўзлаштириш, ер ресурсларидан самарали фойдаланиш, конларни қазиб олишда камчиқим технологиялардан фойдаланиш, ҳамда конларни қазиб олишда энегия ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланиш тўғрисидаги билимларни, амалда қўлланиладиган техника воситаларга мос равишда ўргатиш, таълим стандартида талаб қилинган билимлар, кўникмалар ва тажрибалар даражасини таъминлашдир.

Ресурсларни иқтисод қилишнинг ишлаб

чиқариш самарадорлигини оширишдаги аҳамияти

Ишлаб чиқариш ресурслари тўғрисида умумий маълумотлар. Материал-техник ресурсларни мамлакат иқтисодиётида тутган ўрни. Материал ресурслардан кончилик саноатида фойдаланишни яхшилаш йўллари. Ресурслардан тежамкорлик асосида фойдаланишнинг вазифалари.

Ишлаб чиқариш самарадорлиги оширишнинг асосий йўналишлари. Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигига қўйиладиган талаблар. Кончилик саноати самарадорлигини оширишда материал ресурслардан тежамкорлик билан фойдаланишнинг аҳамияти.

Ресурс ва энергиядан тежамкорлик билан фойдаланишнинг асосий йўналишлари ва камчиқим технологиялар

Материал ресурсларидан тежамкорлик билан фойдаланишнинг технологик омиллари. Кончилик ишларида ресурслардан тежамкорлик билан фойдаланиш аҳамияти ва усуллари. Иккиламчи материал ресурслар ва улардан фойдаланишнинг муаммолари. Иккиламчи материал ресурслари тўғрисида тушунчалар.

Кончилик саноатининг табиий ресурслари. Ўзбекистон республикаси кончилик саноати тармоқларини табиий ресурслар билан

таъминланганлик даражаси, фойдали қазилма конларини қазиб чиқариш ва қайта ишлашда ёқилги-энергетика ресурсларини тежаш. Корхоналар энергия таъминотини ташкил қилишни такомиллаштириш, солиштирма энергия сарфини камайтириш.

Кончилик соҳасида фойдаланилаётган замонавий технологиялар ва уларнинг конларни комплекс ўзлаштиришдаги ўрни.

Конларни геотехнологик усулда қазиш-ресурс ва энергияни тежовчи технологиядир

Геотехнологик кон қазиш усули тўғрисида умумий маълумотлар. Бу усулларни мамлакат кончилик саноатида қўлланиши. Қаттиқ фойдали қазилма конларини скважина орқали гидравлик усулда қазиб чиқариш технологиясининг моҳияти. Конларни скважина-гидравлик усулда қазишнинг технологик схемалари ва уларда қўлланиладиган ускуналар, уларнинг таснифи. Скважиналар, уларнинг турлари ва вазифалари. Параметрларни ҳисоблаш усуллари.

Фойдали қазилма конларидан комплекс фойдаланиш

Фойдали қазилма, фойдали компонент ва фойдасиз кон жинслари тўғрисида умумий маълумотлар. Моно ва поли металл руда конлари, уларни қазиб чиқариш ва қайта ишлаш. Қазиб олинган фойдали қазилмадан комплекс фойдаланишнинг

ҳозирги ҳолати ва истиқболлари. Чиқиндисиз (кам чиқидли) технологияларни кончилик саноати тармоқларида қўллаш. Қазиб олинган фойдали қазилмалардан фойдаланишнинг асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлари. Фойдали қазилма йукотилиши, сифатсизланиши.

Амалий машғулотлар

Амалий машғулотларда талабалар фойдали қазилма конларини қазиб олиш технологик жараёнлари, уларнинг кўрсаткичларини қисоблаш ва оптималлаш, кон корхоналарининг ишлаб чиқариш қуввати ва хизмат муддатини, кончилик ишлаб чиқариш жараёнлари параметрлари, қўлланиладиган кон-транспорт воситаларининг иш унумдорлигини ҳисоблашни ўрганадилар.

Амалий машғулотларда талабаларга ўйидаги масалаларни ечиш тавсия этилади: халқ хўжалиги тармоқлари бўйича маҳсулот ишлаб чиқаришга сарфланган қаражатлар структурасини ўрганиш, мамлакат саноат тармоқлари ишлаб чиқариш жараёнларида ҳосил бўладиган катта ҳажмли чиқиндилар, технологик, конструктив ва ташкилий-иқтисодий омиллар бўйича ресурсларни тежаш самарадорлигини аниқлаш. фойдали қазилмалардан

комплекс фойдаланишнинг иқтисодий самарадорлигини аниқлашга, фойдали қазилма конлари захираларини ҳисоблашга оид масалалар ечиш, конларни иқтисодий баҳолашга таъсир этадиган омиллар ва баҳолаш босқичларини ўрганиш, мамлакат ер қаъридаги фойдали қазилма конларини ўрганилганлик даражаси таҳлили, кончилик корхоналарида энергия сарфини ўрганиш ва энергия сарфини аниқлашга оид мисоллар ечиш, скважина-гидравлик усулда конларни қазишда скважиналар тўри, схемаларини ўрганиш ва скважиналар сони ҳамда улар орасидаги масофани аниқлаш бўйича мисоллар ечиш.

Мустақил иш

Ушбу ўқув фани бўйича талабанинг мустақил иши маърузалар конспекти ва тавсия этилган адабиётлар ҳамда даврий журналлар ва интернет материаллари билан ишлашни, рефератлар ёзишни, курс ишига ижодий ёндошиб, стандарт талабларига мос равишда ва ҳисоблаш техникасидан фойдаланиб мустақил бажаришни ўз ичига олади.

Дарсликлар ва оёғув ёёеланмалар роейхати

Асосий

- 1.«Ўзбекистон Республикаси ер қаъри тўғрисидаги қонуни», Т.: Ўзбекистон, 2001.
2. Абрамов А.А. Переработка, обогащение и комплексное использование сырья. Учебник, МГТУ, 2001.
3. Ресурсосбережение и экология горных предприятий, (сб. трудов, выпуск 1) МГТУ, 2003.

Қўшимча

1. Каримов И.А. Ўзбекистон ХХІ аср бусагасида. Т.: 1997.
2. Каримов И.А. Баркамол авлод орзуси. Т.: «Шарк», 1999.
3. Каримов И.А. Ўзбекистон келажаги буюк давлат. Т.:1997 .
4. Каримов И.А. Ўзбекистон иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш йўлида. Т.: Ўзбекистон, 1997.
5. Килячков А.П. Технология горного производства, М, «Недра» 1992.
6. Комплексное освоение месторождений твёрдых полезных ископаемых, МГГУ, 1988 .
7. Певзнер М.Е. и др., Горное право. Учебник. М.: МГГУ, 2002.
8. Гальперин А.М. и др. Техногенные массивы и охрана окружающей среды» Учебник, МГТУ.

2001.

9. Харченко В.А. Рациональное природопользование в горной промышленности. Учебное пособие, МГГУ. 1984.

10. Интернет сайтлари:

http://www.elibrary.ru/menu_info.asp – илмий электрон кутубхона.

<http://mggu.da.ru> – Москва давлат кончилиқ университети.

<http://www.mining-journal.com/mj/MJ/mj.htm> - Mining Journal

<http://info.uibk.ac.at/c/c8/c813> - Institute of Geotechnical and Tunnel Engineering

<http://www.rsl.ru> – Россия давлат кутубхонаси.

http://www.rsl.ru/r_frame.asp?http://www.edd.ru – Электрон адабиётлар нускаси.

<http://www.minenet.com> – Mining companies.

